

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 16 ire., $\frac{1}{2}$
an 9 ire., $\frac{1}{4}$ an
5 ire., 30 cm.

Prețea apare în fiecare
Sâmbătă

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”

Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XVIII.

Blaj, 23 Maiu 1908.

Numărul 20.

ROMA.

Gândul nostru zboară în aceste clipite spre sfânta cetate, unde un grup însemnat dintre credincioșii noștri, în frunte cu doi Arhieri, depun omajul lor de alipire la scaunul sf. Petru, se închină la mormântul lui, datător de putere și admiră urmele uriașilor noștri străbuni.

Al treilea peregrinaj românesc, ce acum e în Roma, chemat este, să facă și mai viuă credința în sufletele noastre, să deștepte și mai mult în noi conștiința romanității noastre și să ne încălzească și înalțe ideile, spre acele înălțimi, la care le pot duce aceste două podoabe nedespărțite de orice om: neamul și credința.

Și se pare, că doară niciodată nu eră mai potrivită vremea pentru o călătorie la Roma, ca acum.

Existința noastră ca Români, ca o naționalitate a parte în monarhia Austro-Ungară, cu limba și cultura ei specială, cu aplicările ei spirituale și cu țintele la cari tinde din toate puterile sale, — se pare amenințată, nu atâta prin legea școlară, cât mai ales prin neputința noastră, ce o manifestăm în fața ei, prin desorientarea întru alegerea mijloacelor de apărare și prin o totală disarmonie și neînțelegere.

Iar în contra credinții noastre greco-catolice, s'a pornit iar o goană pe toate terenele: în jurnalistică mai ales și apoi la puținele noastre instituțiuni culturale și publice, ce avem aci. Pretutindenea o goană contra a tot ce e unit, sau se pare a avea astfel de caracter.

Mai mult încă: mulțumită fraților noștri neuniți de aci, ceterle confesionale au trecut Carpații, și deodată a început și în România a se face deschilinirea între unit și neunit, sau mai bine, între catolic și ortodox, care se tâlmăcește: între un vândut străinilor, ori în cazul

cel mai bun înstrăinat de neamul său, și un român veritabil.

Am arătat în numărul trecut scrisese unui ziar liberal contra unor calumnii debitate în un ziar de al opoziții. Mult ne temem, că unirea noastră să va face armă de partid, cu care opoziția va lovi în partidul liberal dela putere.

Nu mai departe decât la 23 April v. „Epoca,” ziar opozițional, publică la loc de frunte, pe trei coloane de șire indesate, fulminantul articol alui Baba Novak despre „Credința națională.” La 25 April „Voința națională” zeflemisează năsbuțiile scriitorului, după vrednicie, iar la 1 Maiu v. „Adevărul,” unul dintre cele mai lațite foi de dincolo, publică tot pe pagina primă, cu litere groase, un „strigăt de alarmă,” sub iscălitura lui I. Rusu-Abrudeanu. Ce credeți, că conținea acel articol? nimic altceva decât faptul, că „trinitatea Bunea—Iorga—Bianu, plănuște catolicizarea tuturor românilor.” Și peste două zile „Bud. Hirlap, publică și ea un articol identic despre „katolizáló mozgalom Romániában.”

Veți întrebă de sigur, cum s'a pornit deodată această furie bizantină? Vom cercă să coordinăm faptele.

Cu prilejul actualei sesiuni a Academiei române, urmă să se aleagă câțiva membrii în locurile vacante. Se dă ca sigură alegerea păr. Bunea, dela Blaj. Vicarul Mangra s'a grăbit însă să publice în „Telegraful” din Sibiu un studiu asupra ierarhiei bisericei române lovind mereu în Bunea mai ales și apoi în Iorga, ca în unii, cari au dovedit cu acte sigure falsitatea povestii unei mitropolii ortodoxe înființată de Mihaiu Viteazul. Dela Sibiu se vor fi trimis de sigur la toți membrii Academiei broșura păr. Mangra și membrii neuniți dela noi, se vor fi grăbit să facă tâlcul potrivit la acea broșură.

Sesiunea generală se încheie și dl Marienescu savantul academician dela Sibiu, întors dela București, grăbește să deie lămuriri în „Telegraf” asupra celor întâmplate. Vorbă să fie! voia să se știe, că Dsa are meritul de a fi împiedecat intrarea unui unit în Academie. N'am nimic cu persoanele, scrie Dsa, principiul l-am apărut. În locul lui Babeș, nu se putea alege decât un bănașan și ortodox. „Dar dacă se întâmplă, ca în tot Bănatul să nu se găsească un scriitor mare, demn de un scaun academic? Să se aștepte până se va ivi? — întrebă cu dreptul „Țara noastră.” — Căci de, ori ce s'ar zice acum cultura noastră progresează și vremile, când puteai să intri în Academie numai pentru câteva studii mărunte de folclor, au trecut!”

Ce răspunde Dsa la aceste vorbe ale foi sibiene? Nimic! pentru că e clar, că Dsa a luptat nu pentru susținerea principiilor, ci din pizmă și ură, de a nu lăsa adevă să ajungă la Academie un astfel de barbat, care ar fi arătat de sigur, cât de голе bagagiul literar al multor domni filologi și istorici.

Intrebăm și noi pe dl Marienescu, dacă ține așa mult la principii, de ce n'a pretins, ca în locul lui Porcius să se aleagă de membru la Academie un ardelean și unit? De ce n'a protestat, când în locul unitului Vulcan, care toată viața a locuit în Ungaria, a fost ales un neunit din Ardeal? Să te auzim dl Marienescu cum stai cu principiile Dtaile? Să ne răspunzi chiar Dta, dacă o astfel de pornire, ca aceea ce ne-ai spus, că ai arătat la București, e menită să ne închege și strângă rândurile? e potrivită să ne găsească în deplină armonie și bună înțelegere în fața primejdiei?

Cine să mai îndoiește apoi, că atunci când în Academie se petrec astfel de lucruri, oameni ca dnul Sturdza, să nu se revoalte și să nu-i fie

silă a mai stă alături cu această ilustră companie de învățați!

Ei, dar Dlor știu cum se învârt lucrurile! Ca să nu se vadă adevărul, au ieșit din nou la iveală cu pericolul catolicizării Românilor prin par. Bunea, ajutat de Iorga și Bianu și patronați de dl Sturdza, și iarăși au debitat în public, dar mai ales pe după culise, cele mai neauzite calumnii contra bisericii noastre unite, prezentându-ne ca pe unii ce spargem unitatea neamului și ne părăsim limba și naționalitatea. Și în răutatea lor merg până acolo, de se înfrățesc și cu oyreii și cearcă să învrăjbească pe bărbații mari ai României pe tema, că noi uniții am lucra pentru catolicizarea tuturor Românilor, numai și numai ca în chipul acesta să ne facă urâți și desprețuiți.

De aceea susținem, că a fost foarte potrivit prilejul peregrinajului la Roma, ca împreună cu cei ce au mers acolo și noi cei rămași acasă să uităm pe o clipită răutatea fraților nostri și luând în piepturile noastre forțe noue de reculegere și virtute, să mergem înainte spre aceea stea luminoasă, care e Roma; a cărei credință am mărturisit-o, sigilându-o cu pecetea suferințelor de peste 200 ani, și căreia îi suntem cu alipire nestrămutată, căci e leagănul și al neamului și al credinței.

Naționalitățile. În zilele trecute ziarul catolic „Alkotmány“ organul partidului popular să ocupă în doi numeri cu chestia naționalităților din Ungaria și în special cu românii. Părerile ziarului amintit fiind foarte obiective ținem să reproducem o parte din ele în traducere:

„Despre o cultură naționalistă în Ungaria e permis să se vorbească, se poate vorbi, ba trebuie să se vorbească. Pentru că în nemijlocita apropiere a hotarelor țării trăesc naționalități, puse aci, ca și păzitoare de hotare. E de lipsă deci, ca naționalitățile din patrie să atingă în bunăstare și cultură nivelul, ce li-se cuvine după poziția lor topografică. Iar după ce baza culturii naționaliste o formează limba seminției respective e de lipsă, ca fiecare cetățean naționalist să știe scrie și citi în limba proprie maternă și să fie în stare să-și câștige și să comunice cunoștințele în limba maternă. Afară de aceasta, au religie proprie, pe care o învață în limba maternă și de a cărei conservare se îngrijesc prin o proprie organizare bisericească. Afacerile acestea le isprăvesc iarăși în limba lor maternă.

Dintre naționalitățile din patrie, limba română de exemplu are o literatură interesantă, prețioasă și foarte instructivă. Au istorie culturală, ba chiar și în istoria patriei au un rol, a cărui cunoaștere pentru ele e de importanță. Au școale medii, din cari ies elevii provăzuți și cu cunoștințele culturii magiare și iau parte la viața politică națională.

Au școale de specialitate, cu un nivel, care dă elevilor calificare destul de satisfăcătoare. Cu un cuvânt naționalitățile din Ungaria își au cultura lor proprie...

Că naționalitățile au drept la limba lor maternă, la întrebuințarea ei, la culti-

varea ei, nu mai încapă nici o îndoială. Și dreptul acesta al lor, constituția îl garantează prin lege specială și prin usul neîntrerupt, care există de școli. Numai recunoscând acest fapt s'a putu, ca de exemplu, literatura română, împreună cu cultura română, să-și iee începuturile aici, în Ungaria. Dacă afirmă deci cineva, că puterea de stat ungară nu recunoaște nici dreptul de existență a culturii române, în fața afirmării sale se poate pune simplu istoria culturală a Românilor din Ungaria. În țara în care, între cadrele națiunii generale politice, poate să fie vorba de o biserică națională română și sârbă, e cu totul imposibil să fie tras la îndoială dreptul de existență a culturii române ori sârbe.

Cultura nu e altvea, decât dezvoltarea cu desăvârșire liberă a facultăților spirituale ale unui popor, deoparte prin câștigarea și comunicarea de cunoștințe, de altă parte prin o conștientioasă educare în direcție religioasă-morală și patriotică, corespunzător tradițiilor istorice ale poporului și corespunzător poziției internaționale și de drept public în care trăiește și care negreșit trebuie să fie luată în considerare.

Dacă, după acestea, statul recunoaște de exemplu dreptul de existență a culturii române, aceasta înșamnă atâta, că români-mea din patrie este îndreptățită:

a) Se înființeze, susțină și conducă școala, cu limba proprie de propunere.

b) Se facă literatură în limba proprie, să înființeze societăți științifice și de direcție morală, comunicând în limba proprie cunoștințele, în școală și în societate.

c) Se determine limba confesiunii și credinței sale, și să continue administrarea în limba aceasta (în afaberi bisericești).

FOIȚĂ.

RUXANDA.

— *Nuvelă originală a «Unirii».* —

(Continuare).

3

Am venit să-ți spun, că nu vei pleca așa de curund, dar vei mai adăsta puțințel la noi. Părinții Ruxandei o apucară în cealaltă odaie, pe când ele se îndreptară spre locuința Ruxandei.

— Șezi colea domniță, ascultă să-ți zic ceva. Mă rog, uite a căzut ca din cer logofătul Trifăilă la mine, ia mai adineaori și mi-a lăsat, să vezi, aceste scule de pe masă. Te-ași întrebă numai ce să fac cu ele, căci nu ști, cât de mult mă tem de părinți.

— Trifăilă ți-le-a dat?

— Da, el.

— Dăr bine ce are el cu tine?

— Tocmai de asta mă mir și eu...

— Dar ce ți-a zis, când ți-le-a dat?

— Apoi a vorbit câte și mai câte, tocă tot verzi și uscate, ba că i-s dragă ca ochii din cap, ba că la el a-și duce-o ca o soră și câte și mai câte vorbe proaste.

— Dar tu ce i-ai grăit?

— Dă, ce să-i fi grăit, i-am zis, că dacă are de vorbit cu tatăl-meu, n'are decât să vină mai târziu. Îți zic drept, că m'apu-

case și spaima să rămân singură cu dânsul... L-am rugat, ca să se ducă și l-am îndemnat să-și ia înapoi brățările și inelul cu cerceii lui cu tot, dar unde a voit? S'a dus așa cum a venit și mi-a umplut sufletul de năcaz.

— Te liniștește, lasă, c'am să-l întreb eu despre acestea, până atunci ține sculele la tine.

— Dar mă rog domniță, încaltea-i om cinstit?

— Dă, draga mea, ce-i drept nu pot tăgădui: Bogdan e foarte mulțumit cu purtarea lui. Ține foarte mult la dânsul, iacă pentru asta chiar deunăzi l-a făcut și logofăt. E om de altmintrelea râvnic și-și iubește datoria. Mai ieri achitase pe curteni mulțumindu-i pe deplin cu zlotii dăruiți de mâna lui. Azi chiar a și rugat pe Bogdan, ca să facă, ca jupânul Iancu să mai rămână în Suceava, ca în locul lui să trimeată pe Toader părcălabul.

— Te întreb, reluă Ruxanda, de oarece eu nu-l cunosc mai de aproape.

— Nu-ți pot zice mai mult decât, că-i om de încredere, mâna dreaptă a lui Bogdan, om de pricepere și de iscusință, știind să întoarcă toate treburile în folosul lui Bogdan. Acum lucrează ziulica întreagă în calemul domnesc, și câteodată îi poftit de noi la masă.

Incet se deschise ușa și jupâneasa Smaranda, ca gospodina casei, le pofti pe

amândouă să prânzească. La masă eră vorba tot de Trifăilă.

— Fie cum o fi, începă vornicul Iancu, fi bun băiat, îi la locul lui, știe să înghie-beze minunat treburile și păsurile Țării.

— Numai dacă n'ar fi atât de posomorât și așa plin de taine... ar fi de treabă băiat, vorbi și jupâneasa Smaranda.

— Dă, nevastă, are și el săracul, grijile lui și năcazurile lui — el nu-i om? răspuse Vornicul.

— Năcazuri, ca năcazuri nu prea tocmai are, cât mai mult îl roade altceva la inimă, grăi domnița.

— Îl roade, batăl necrocul, dorul înșurătorii, reluă jupâneasa Smaranda. Cine știe, dacă n-a pus și el ochii pe Ruxanda noastră... acum înțeleg, de ce făcea niște ochi așa de mănioși tot timpul mesei mari dela curte, ori de câte ori privea la Măria Sa. De asta a luat el pe Ruxanda pe subsoni, când leșinase, de asta azi i-a dat sculele pe cari le-am văzut pe masă.

Ruxanda până acum ascultă nepăsătoare la toate celea ce se vorbeau pe seama lui Trifăilă, dar auzind, că e vorba și de dânsa, întrebă pe maică-sa:

— De unde ști, mamă, că logofătul mi-a dat sculele, pe cari le-ai zărit în odaie?

— El singur mi-a spus, după ce s'a întors dela tine. Crezi, că nu știu?

— Dar ți-a zis, că eu n'am voit să i-le primesc în nici un chip? că eu nici până

d) Să-și apere drepturile câștigate și să și-le asigure prin instituțiuni, pe terenul bisericesc și pe cel școlar.

e) Are dreptul să-și facă cunoscută istoria proprie culturală și să pretindă cunoașterea ei dela inteligența crescută și educată de ea.

f) Pot se înființeze deci (Românii) și pot se susține școale populare, școale medii, școale de specialitate, instituțiuni și societăți științifice, ba în principiu nici aceea nu poate fi dificilă, dacă ar voi se înființeze o univertitate.

Până aici merge dreptul!

Urmează apoi datorințele:

Dupăce naționalitățile din patrie și astfel și românii, în totalitatea lor, politicește, sunt membrii națiunii ungare, e neapărat de lipsă ca cultura lor să fie nu numai compatibilă cu interesele de existență a națiunii ungare ci prin cultura lor *solidaritatea unitară națională* să se întărească.

Mai face niște constatări tare prețioase spunând, că la o pace pe calea apucată nu să va putea ajunge; trebuie părăsită ținuta șovinistă și intolerantă ce s'a practizat până acuma.

Părețele despărțitor îl măresc, cu deosebire, ziarele jidovite prin intoleranța șovinistă. Jidovii își înțeleg politica lor distructivă și lucră consecvent — căci pacea internă ar fi un dezastru pentru ei.

Adevărurile acestea le-au spus cu toată ocaziunea deputații noștri și e un semn al vremii că încep să se deștepte și magiarii. Noi nu cerem decât ceea ce trebuie să ne și dieie — și cu cât ni-se va da mai târziu cu atâta va fi mai rău.

Unul din cei mulți. Sub titlul acesta „Alkotmány“ din Sâmbăta trecută publică un entrefieșu foarte caracteristic, pe care îl reproducem în întregime: „Vasile Lucaciu a strigat lui Fenyvesi Soma, în vreme ce acesta vrea să arete că politica românilor din Ungaria e opera agitatorilor:

— Acesta e agentul Alianței izraelite. Alianța izraelită a provocat răscoala țărănilor din România.

Nu ne trece prin minte să luăm apărarea ultraiștilor români, dar trebuie să spunem, în legătură cu vorbirea lui Fenyvesi Soma, că e nu numai un lucru fără gust, ci e de dreptul dezgustător și dăunător, că statul magiar și magiarimea e apărută față de Austria și naționalități tot de oameni „băstinași-unguri“ ca Soma, Mauriții și Samuili... Imbulzirea aceasta și amestecul acestor advocați nechemati este dăunătoare din mai multe puncte de vedere. Dă ocazie lumii de a crede, că Ungaria e jidovită cu desăvârșire și că aici jidanii sunt ungurii cei mai însuflețiți și adevărați; de altă parte îi convinge pe Austriaci și pe agitatorii naționalităților, că ungurii sunt, la adeca „jidano-magiari.“ Nu le cerem deci, chiar în interesul magiarimei, șovinismul lor obraznic, căci cu aceasta numai agravează chestia naționalităților (ca și când ar avea drept rolul de agenți provocatori) câtă vreme aceasta se poate rezolvi pe cale pacinică, — divulgând totodată și părerea greșită, ca și când ungurii ar fi inferiori intelectualicește jidanilor. Nu. Noi cel puțin, nu avem lipsă de acest sprijin. Dacă avem năcazuri cu Austria sau cu naționalitățile, le vom aranja noi și fără ajutorul jidanilor.“

REVISTE.

Budapesta. 20 Maiu. — Ziarul „Pester Lloyd“ scrie că ministrul de interne, Iulius Andrassy, a plecat la Viena, și a fost primit de M. Sa Monarhul într'o audiență specială. Această călătorie e pusă în legătură cu reforma electorală. Maj. Sa cunoaște de multă vreme principiile fundamentale ale proiectului guvernului ungar în această privință și e probabil, că ministrul de interne vrea să dezbata cu suveranul asupra timpului în care ar fi nimerit să supună parlamentului proiectul. În curând se va cunoaște în mod definitiv data la care proiectul va fi depus în parlament. E probabil, că Andrassy va comunica Majestații Sale și alte cestiuni, dintre cari unele chiar din resortul altor ministri.

Oradea-mare. Curtea cu juri din Oradea-mare a adus ieri un verdict în procesele „Tribunei“ care desigur va produce o mare senzație în toată lumea românească. Curtea cu juri a absolvat pe redactorul nostru dl Sever Bocu, în trei articole încredinate, cari nu-i vorba s'au dovedit, că nu sunt scrise de dânsul dar pentru cari atât senatul de acuză cât și tribunalul în decursul sedaterii de ieri, l-a tras la răspun-

acum nu le-am atins și stau așa cum el li-a pus?

— Ei, ce mai încolo încoace, sări cu vorba vornicul Iancu, acestea nu-s Ruxando, nici cele dintâi, dar nici cele din urmă scumpeturi, pe cari le primești dela ficiorii de curte și mai ales dela un logofăt ca Trifăilă. Intreabă numai pe Smaranda, cum nu năvăleau pe vremea ei pețitorii cu brătari, cu fote, cu cingători, cu cercei și inele, doar numai de i-or măguli inima. De altmîntrelea asta-i treaba ficiorilor...

— Zău așa, Iancule, că bine mai zici, că multe îmi mai cărai tu pe vremea aceea... oftă jupâneasă Smaranda din adâncul inimei, privind în gol și cu mâinile în șold.

— Tu Ruxando, nu te potrivești, nu-ți fă inimă rea din toate acestea, trebuie să înțelegi, că el e tinăr, tu ești tinără, și de-a da Domnul, a veni vremea, ca să vă... nu-și mântui vorba Vornicul. Zâmbeau cu toții, numai Ruxanda privea gânditoare cu mintea dusă aiurea...

După prânz domnița o porni îndată spre curte doritoare de a da ochii cu logofătul Trifăilă.

Prin amurg — așa pe la toacă, domnița se furișă în locuința logofătului, care tocmai acum gătise de scris niște jalbe.

— Cum de vine, îl întreabă domnița mirată, de i-ai dat Ruxandei niște scule?

— Dar de ce, domniță?

— Vezi, că acum ea-i foc mâniață pe tine...

— Ei, nu vorbi...

— Mi-a zis, că nici nu vrea să se mai uite la tine.

— Dar bine, că mă uit eu la ea.

— Te poți uita cât vrei, dar n'ai să te alegi la urma urmei cu nimica, ascultă-mă pe mine, cum îți spun, și dă pace Ruxandei.

— Da de ce? Ce rău i-am făcut? Cine-a stropit-o cu apă, când leșinase; cine a purtat-o în etacul dumnetale, dacă nu eu?

— Atâta am voit să-ți zic, fa ce știi. Domnița ieși apoi din locuința logofătului, care rămase neliniștit și îngândurat...

Zările începeau a se întuneca pe nesimțite. Negurile nopții se întinseră peste văi și colauri. Stelele se aprindeau una câte una în pustiu singurătății. Totul tăcea, doar numai freamătul brazilor se îngână ușor și domol cu murmurul blând al Sucevei.

*

Eră într-o Vineri pe la apusul de soare. Cerul să învăli pe nesimțite c'o pânză cenușie de nori. Venia furtuna. Zările se întunecau, doar numai un fulger le lumina pentru o clipă, — apoi un tunet asurzitor se descărcă în valurile păcuroșilor nori. Codrii gemând jalnic și desperat, mai că se rupeau de puterea vântului. Deodată din înălțimi se repezi un șuvoi de ploaie înesată, din când în când trăsnea grozav în

codrii de brazi, de se cutremura pământu întreg.

Dar Trifăilă eră mai mohorât decât firea. În sufletul lui năpusti o viforită de gânduri răutăcioase. Azi îi să impliniră două săptămâni, de când tot colindă pragul curții Mușateștilor, doar numai de-ar dobândi inima Ruxandei. — Totul eră în zădar.

Zădarnice erau toate vorbele lui dulci și prietinoși, zădarnice erau brătările și cerceii, fotele și cingătorile, pe cari-și vărsă agonisirea lui, zădarnică eră iubirea lui neîntăleasă de dânsa, zădarnică eră vremea pe care o pierdă... totul eră zădarnic.

Îi mai rămase încă un chip, de-a robi cu de-a sila pe copila Vornicului Mușat, care se înălțuise așa de mult de Duca Bogdan.

Domnul Țării se află singur în locuința lui. — Spăriat de viforul vijeliei atât de puternice, care voia să culce lumea la pământ, — se opri dela muncă.

Deodată aude, că se deschide ușa și vede intrând pe logofătul Trifăilă așa de abătut și de întristat, pe cum nu-l mai văzuse niciodată.

— Ce furtună strașnică, zise Bogdan logofătului, îndată ce-l zări.

— Strașnică furtună, strașnică, răspunde el, dar pe lângă asta e alta mai strașnică.

(Va urma.)

dere ca redactor responsabil, cerând juraților să-l declare vinovat pentru agitație contra națiunii ungurești.

Curtea cu juri, alcătuită din cetățeni din Oradea-mare, toți magiari, a dat însă un verdict achitător și numai într'un articol l-a aflat vinovat. Verdictul a produs mare senzație în orașul întreg. Chiar verdictul de condamnare, care s'a adus asupra unui articol, recunoaștem cam aspru în unele expresii, s'a adus după mări și lungi frământări în sinul juraților, și acum după ce a trecut, credem că nu facem indiscreție, publicând ceea ce n'a putut să nu transpire din confătuirea juraților, că verdictul s'a adus numai cu un singur vot.

În urma acestui verdict, care face onoare cetățenilor din Oradea-mare și care desigur este un avertisment și pentru guvern, care poartă răspunderea pentru persecuțiile acestea neomenoase, — tribunalul, pe baza numeroaselor circumstanțe atenuante l'a judecat de dnul *Sever Bocu* la 14 zile temniță de stat și 100 coroane amendă.

Viena. În ședința de Miercuri a l. c. a Camerei vieneze au avut loc scene tumultuoase. Deputatul radical germân Malik a supus Camerei o propunere urgentă cu privire la evenimentele dela universitățile din Graz și Innsbruck. Cu acest prilej a avut loc un violent schimb de cuvinte între socialiștii creștini și radicalii germani. Socialcreștinii au întrerupt cu râsete ironice toate frazele propunerii, provocând astfel răspunsuri violente din partea radicalilor germani. Socialcreștinii au cetit apoi o propunere de urgență a lor, în care au adus atacuri violente în contra rectorului universității din Viena, care în comunicarea sa a vorbit de măsuri din afară. Creștinii sociali cer satisfacție pentru această insultă. După cetirea propunerilor au avut loc scene cu totul furtivoase. Deputatul țărănesc Gruber declară, că partizanii săi vor arăta liberalilor cine sunt ei.

Pe banca ministerială a avut de asemenea loc un schimb de cuvinte între creștinii sociali și sociali democrați. Abia după o jumătate de oră spiritele s'au liniștit și debaterile au putut fi continuate.

CORESPONDINTE.

Bogsig, 12 Aprilie n. 1908.

Sinod protopopesc și misiuni populare.

Cu multă plăcere sufletească ne-am întrunit preoții alor două protopopiate pentru a ține Sinod și misiuni populare în ast an în parohia Bogsig. Protopopul Bogsigului: Demetriu Nistor, carele e neobosit în cele bisericesti și e un adevărat suflet apostolic, cu săptămâni înainte a făcut de știre preoților tractuali, cumcă încât numai s'ar putea, preoții cu credincioșii lor împreună să se înfățișeze la aceste misiuni sacre. Iar cât pentru credincioșii din Bogsig își creștea inima de bucurie văzându-i cu câtă însuflețire ne primesc în mijlocul lor!

Ajunși cu toții în Bogsig în 11 l. c înainte de amiază s'a stabilit programul conform căruia vom avea să lucrăm. După amiază protopopii Marcu Păscuțiu și Demetriu Nistor cu asistența mai multor preoți au ținut „Insăratul“, sub durată căruia protopopul Marcu Păscuțiu a ținut o cuvântare foarte frumoasă despre sf. Taina a „Mărturisirei.“ Prin niște pilde foarte potrivite a arătat cât de periculoasă este amânarea „Mărturisirei.“

La finea Insăratului a urmat mărturisirea credincioșilor. Și după aceste îndată s'a ținut Sinodul. S'a început cu dezbateră chestiei școalelor noastre confesionale. Harnicii protopopi ai acestor districte au întrebat pe unul fieștecare preot cumcă în parohiile lor s'a făcut tot posibilul pentru susținerea școalelor? S'a discutat apoi în ce fel și chip s'ar putea mântui școala, unde nu s'a votat încă salariul de lipsă pentru învățator. Și totodată toți membri acestui Sinod rugăm pe ilustrul nostru Arhiepiscop să binevoiască a da inițiativa pentru înființarea unui fond general întru ajutorarea școalelor celor mai sărace. Iar noi cu toții ne deobligăm a contribui la acest fond fieștecare după puterile sale!

S'a discutat apoi, ce măsuri să se iee pentru estirparea concubinării și alcoolismului. S'a luat hotărârea, că pentru a lupta cu succes împotriva acestor rele, ce bântue în poporul nostru arădan ar fi bine să ne înțelegem cu frații preoți gr.-ort. și astfel apoi ce unul tomnește, celalalt să nu strice. Cu toții să cerem dela Guvern, ca să păsească aspru față de acești oameni, cari prin viața și faptele lor propagă imoralitatea! Vom stărui mai departe cu toții, pentru a reuși, ca crâșmele să se țină închise de Sâmbăta sara până Luni dimineața.

— S'a mai discutat încă cu privire la anii de serviciu al preoților arădani și cu privire la stalurile canonicali din dieceza de Orade. În fine părintele Iuliu Tătar își cetește disertația: „Despre chemarea preotului“

Să hotărăște apoi, ca Sinodul cel mai aproape să se țină în Berzova.

În urmă Prea On. Marcu Păscuțiu președintele Sinodului prin cuvinte pline de dragoste să adresează către noi cești mai tineri îmbărbătându-ne în lupta grea ce purtăm! „Să fiți totdeauna în bunăînțelegere și cu dragoste unul către altul fraților, ne-a zis vrednicul protopop și atunci toate vor fi nouă cu puțință!“

În 12 l. c. dimineața ne-am dus cu toții la sf. Biserică, unde preoții ne-am mărturisit. S'a ținut apoi Mănecarul, sub durată căruia a predicat părintele: Vasiliu Plaștiu. A vorbit despre faptele îndreptării. O cuvântare foarte temeinică și instructivă a fost aceasta. Să putea observă de pe fețele credincioșilor, cu câtă plăcere sufletească ascultă această predică cu adevărat spusă din inimă și plină de povețe și sfaturi părintești.

La sf. Liturgie am servit toți preoții acestor două districte. După „Credeu“ a predicat părintele: Mihail Pop: despre sf. Taina a „Cuminecături.“ D-sa a vorbit cu o însuflețire cum numai să poate vorbi despre această sf. Taina! La pricează apoi învățătorii și toți credincioșii acestei parohii s'au apropiat de sf. Potir și cu mare evlavie și smerenie sufletească sau cuminecat cu toții.

După amiază părintele din Buteni: Ioan Turdean și-a cetit „conferința“ pentru preoți cu titlu „Voi sunteți lumina lumii!“ Vorbește despre sfințenia preotului; cum trebuie să fie faptele preotului, pentru că acelea într'adevăr să lumineze tuturora! Obiectul acestei conferințe a fost foarte actual și bine ales. Ar fi bine dacă conferințe de acestea s'ar ceti cu ocaziunea tuturor întrunirilor preotești.

S'a ținut apoi „Insăratul“, la care s'a adunat credincioșii din Bogsig, așa că Biserică lor mare și pompoasă eră chiar plină. De astă dată a predicat părintele Ioan Turdean. A vorbit despre darul lui Dumnezeu și despre conlucrarea cu acest dar. A arătat prin o cuvântare foarte instructivă, că de darul lui Dumnezeu cu toții avem lipsă, iar pentru că faptele noastre să fie vrednice spre dobândirea fericirii cerești trebuie să conlucrăm cu acest dar!

Și în ast chip ne-am nizuit cu toții a le săvârși toate spre lauda și mărirea lui Dumnezeu, pe carele și de astă dată l'am rugat și îl rugăm deapaurarea, ca să ne povățuiască și ajute în bine!

— referent. —

Femeile polone din Posen au ținut o adunare la care, luând parte foarte multe s'au dezbătut punctele: 1. Cum să sprijinească mai bine femeile polone industria și comerțul polon. 2. Cu să lupte mai cu succes contra legii de expropriere și a legii școlare, care tinde la stărpirea limbii polone. — Ce exemplu minunat de potrivit și pentru noi. Acolo bărbații sunt de mult în luptă economică contra străinilor, cari ceacă nimicirea lor. — La noi însă acuma să începe mișcarea, piânind și vorbind mult fără nici un rezultat real. — Femeile noastre însă?! ele sunt cu mult mai ocupate cu alte lucruri decât să se mai poată jertfi și pentru al noastre comune nevoi.

Ne gătuiesc străinii pe toate căile și ne nimicesc cu propriul nostru concurs — și încă nu am ajuns până la acel grad de deșteptare și de ambiție, ca să nu ne mai lăsăm exploatați și folosiți ca material de a ne nimici noi pe noi. Trebuie să vedem, că indolența noastră față de tot ce este al nostru ne duce la ruină pe toate căile. Cu deosebire ar trebui să ne validăm pe te-

renul economic care, în urma numărului ce-l avem, ar trebui să fie exclusiv al nostru. Și trebuie să știm, că acesta e singurul teren peste care putem să fim stăpâni, și care, stăpânindu-l odată ne va duce la câștigarea tuturor acelor drepturi a căror dobândire azi apare aproape imposibilă.

Noutăți.

Intru mărirea lui Dumnezeu. Ce bucurie și cât de fericit trebuie să se simtă o mamă, când fi ei o iubesc și iubirea aceasta a lor o arată și în afară prin împlinirea voiei ei și prin fapte bune! Tot așa de mângăiată și tot așa de mare bucurie simte și sf. noastră maică biserică, când fi săi cercetează lăcașul cel sfânt al ei, petrec cu evlavie întrânsul și se îngrijesc cu deadinsul de înfrumșetarea lui, după cum o pretinde aceasta sfințenia, Măjestatea nemărginită alui Dumnezeu, ce petrece pe sfântul Altariu. Dumnezeu este carele poate și de fapt și răsplătește pe fi săi, pe creștinii cei buni, cari îl iubesc pe Dânsul, poruncile Lui le împlinesc, și cari nu-și uită de lăcașul cel sfânt al Lui. Dacă nu în lumea aceasta, o face de bună seamă în cealaltă lume, căci: „Vrednic este lucrătorul de plata sa,” zice înșă sf. Scriptură. — Bine este și creștinesc lucru, ca și noi să fim recunoscători față de acești buni creștini, mai zeloși decât noi, cuvîncios lucru este, să le mulțumim pentru faptele și intențiunile lor cele nobile și să-i punem de pilde vii și înaintea altor creștini spre a-i urmă. Aducem deci și pe calea aceasta mulțumite bunului și credinciosului creștin Petru Raica, proprietar de moară, și soției sale Iuliana, pentru frumoasele daruri, ce le-au făcut pe seama bisericii noastre — procurând adică un rând de veșminte preoțești în preț de 120 cor. deja înainte de sf. Paști. Tot dânsul a procurat acum și o sf. Evanghelie, cu litere latine, legată în lux, în preț de 46 coroane. Ba tot dânsul voiește ca să procure și „Mineiul” tot cu litere latine, pe cele 12 luni ale anului, ce va apărea în „Tipografia seminarială-archidiecezană din Blaj. Mulțumim din inimă acestui zelos și credincios creștin, rugând pe Dumnezeu, ca intențiunile și faptele acestea nobile să i-le răsplătească cu bogatele sale daruri, și dorim ca pilda lui cea bună, să fie urmată din partea tuturor, ce cu adevărat nutresc simțemintele de creștin. Dumnezeu îi ajute! Reușor, 14 Maiu 1908. *Eutimiu Boieriu*, preot gr-cat.

Starea sănătății M. Sale regelui. M. Sa regele va stă la Schönbrunn și nu va primi pe nimeni în audiență. În cercurile dela curte se vorbește, că de Sâmbătă încoace starea M. Sale regelui e slăbită. Aceasta se atribuie încordării prea mari din săptămâna trecută, în urma căreia a slăbit foarte mult, dar acestei slăbiciuni nu i-se atribuie importanță prea mare.

Bánffy la Seghedin. Baronul Bánffy a făcut dare de seamă alegătorilor săi din Seghedin. A spus, că naționaliștii de odinioară din coaliție au devenit niște slugi ai Vienei. De independența vamală și bancă ungurească nici vorbă nu poate fi. Din sufragiul universal se va face un monstru și

toată tendința celor dela putere este să-și asigure beneficii pe timp cât de îndelungat. Vor acum, spre acest scop, să facă un singur partid, după cum va dori regele. Va să zică nu țara, ci Viena va determina cari sunt voința și dorința națiunii!... Trist viitor ne așteaptă — zise Bánffy.

Afacerea Domide. În cunoscuta afacere a profes. Anton Domide dela preparandia din Gherla, scos din slujbă pentru motive grave ni-se serie din Gerla, că în 20 c. a sosit acolo profesorul Dr. Iosif Siegescu în calitate de comisar ministerial spre a ancheta afacerea. Suntem veseli, că această chestie, de care s'a alarmat toate ziarurile noastre, a fost încredințată dlui Siegescu, care cu cunoscuta-i obiectivitate va limpezi și duce la sfârșit toată afacerea.

Comisar ministerial. Ministrul de culte și instrucțiunea publică a încredințat pe prof. Dr. Iosif Siegescu din Budapesta, ca să asiste la toate examenele de încheiere dela preparandiile ortodoxe dela Caransebeș, Arad și Sibiu.

Știri musicale. În tipografia diecezană din Arad au apărut două cântări populare, aranjate și armonizate pe patru voci de Ioan Vidu. Cântările „Și-a sară,” cântec popular și „Plângerea unei floricele” cuvinte de Alexandri.

Un dicționar și o gramatică încă necunoscută În ședința societății filologice din Budapesta ținută în 13 Maiu, dl. *Dr. Iosif Siegescu*, a prezentat un dicționar latin-român și o gramatică încă necunoscută. Titlul dicționarului este: „Lexicon compendiarium latino-valachicum complectens Dictiones ac phrasen Latinas cum valachica interpretatione” — iar titlul gramaticii este: „Institutiones linguae Valachicae sive Grammatica compendio exhibita.” Auctorul acestor manuscrise este un iesuit carele, făcea misiuni pe vremea aceea în Bihor. Dl. Siegescu în anele iesuitorilor din Oradea-mare aflătoare acum în biblioteca universității din Budapesta la anul 1760 a aflat următoarea observare: „Escelența Sa dl. episcop în anul acesta a cerut pentru întâia oară dintre preoții noștri (adecă iesuitori) un membru — pentru consistorul român unit. Tot în anele amintite a aflat și un iesuit român cu numele Ladislau Dobra, carele este numit „missionarius hungaricus et Valachicus, quem Praesul noster Valachorum gratia a Praesule postulariat.” Manuscrisele acestea le-a scris cu toată probabilitatea acest român și le-a dedicat în cinstea unui canonic latin din Oradea-mare — cu numele Francisc Riez, despre care să scrie în prevorbire, că iubiă foarte limba românească. Acesta a fost canonic între anii 1762—1776 — așa dară și manuscrisele acestea sunt scrise între anii acestia. Tesaurile acestea sunt proprietatea bibliotecii metropolitane din Calocsa. Insemnătatea lor e următoarea: gramatica este cea mai veche gramatică, scrisă cu vre-o 15 ani înainte de gramatica lui Samuil Clain (1780). Dicționarul deși nu este cel mai vechiu — dar e cel mai prețios, (cel mai vechiu este dicționarul lui Corbea din anul 1700 aflat în biblioteca cipariană — despre care Gr. Crețu a scris un mic studiu (10 pag.). Dicționarul este alcătuit după dicționarul lui Pariz-Pápai. La finea conferinței dlul Siegescu, a promis, că va pune sub tipar atât gramatica, cât și dicționarul însoțit de un studiu.

Dare de samă și mulțumită publică. Cu ocaziunea petrecerei aranjate în Șăulia de Câmpie la 6 Maiu n. au binevoit, a suprasolvi următorii dni: Nicolau Vulcu Pogăceaua, Ioan Rusu, propr. Ludoș, Marius Elekes propr. mare Velcher, Teodor Moga, propr. mare Zau câte 7 cor. Emil Cormoș Alexandrescu, propr. mare Grebeniș, Dănilă Munteau, M.-Ludoș câte 5 cor. Alexandru Târnavan, protopop Pogăceaua, Dr. Ioan Oltean adv. M.-Ludoș, Nagy Mihály notar Șăulia câte 4 cor. Dna Ana Caliani, Șăulia, Duducz Lukács, com. Șăulia, Zaharie Radu, com. Șăulia câte 4 cor. Mănase Boar, croitor Méhes 2 cor. 20 fil. Coman Șugan, propr. mare Grebeniș, Filon Rece, propr. Șăulia, Iosif Bogdan, preot Șăulia, Filon Roman, inv. Șăulia câte 2 coroane. Vasile Morar inv. M.-Ludoș, Vasile Suci, preot Ciud, Vasile Rusu, paroh Șăulia, Alexandru Várhegyi, propr. Șăulia câte 1 cor. Au intrat ca oferte benevole dela următorii: Dr. Aurel Rusu, cand. adv. Sibiu, Alexandru Rusu, stud. fil. B.-Pesta și Iuliu Valea, notar comunal Telciu câte 5 coroane. Suma intratelor face 164 cor. 30 fil. din care subtrăgându-se speșele avute cu aranjarea în suma de 96 cor. 30 fil. rămâne venit curat: 68 cor., cu care s'a pus bază unui fond pentru ajutarea școlariilor sărechi din comună. Tot meritul și toată lauda în aceasta privință să cuvine dlui învățator local Filon Roman, care n'a pregetat spese și osteneți atât în aranjarea petrecerei cât mai ales pentru realizarea înființării unui fond. din care să fie ajutați școlariii sărechi. Toți cei ce au contribuit cu marimonioasele suprasolviri, ajutând prin aceasta, acest scop nobil, primească și pe aceasta cale celea mai călduroase mulțumite. Șăulia de Câmpie la 20 Maiu n. 9108. Filon Rece, cassar. Ioan Rusu, controlor.

Concurs cu premii prolongit. La cererea mai multora prolongim prin aceasta până la 1 Septembrie n. termenul pentru înaintarea la comitetul nostru a lucrării „Nutrirea vitelor”, sau îmbunătățirea mijloacelor pentru nutrirea vitelor preste tot și îndeosebi în anii de secetă, pentru care în 27 Decembrie 1907 publicasem concursul cu premiu de 100 cor. și cu termenul de 15 Maiu n. Spre orientare notăm, că lucrarea să ni-se prezinte în manuscript și să fie scrisă pe câte o pagină de hârtie pentru înlesnirea tipării. Sibiu, 13 Maiu n. 1908. Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu.” Pant. Lucaș, prezident. Vic. Tordășianu, secretar.

Necrolog. † Alexandru Nuțiu, protopop-paroh gr.-cat rom. în Lipou întâmplată după un morb greu și provăzut cu sf. Sacraminte ale muribunzilor în 18 Maiu n. 1908 la 9 oare sara în anul 71 a vieții, 45 a preoției și a fericitei sale căsătorii.

— † Dr. Ioan Uilăcan, medic de cerc în Sânpetru de câmpie, a repausat după grele suferințe Sâmbătă în 9 Maiu n. 1908 în anul al 57 al vieții și 16 ani al fericitei sale cununii împărtășit fiind cu sf. Taine ale muribunzilor. Esprimăm familii sincerele noastre păreri de rău.

Odihnească în pace!

Posta Redacțiunii.

Mai multora: Anunțuri, apele, invitări, Convocări tipărite în Tipografia străine foaia noastră nu le publică.

Caut un exemplar din curs de stupărit cu 33 pagini de Augustin Degan, învățator. Cine are să-mi comunice prețul. IOAN URDĂ M. Nagycsán (cott. Torda Aranyos).

Partea literară.

Mysterium erueis.

Roman

din timpul împăratului Nero

de

Felix Nabor.

(Continuare)

18

Capitulul XIII.

„Ad II sorores”¹⁾.

Eră o noapte întunecoasă, viforoasă; o ploaie abundanță a picat, și apa stătea în bălți murdare prin stradele orașului.

Printr'o stradă îngustă din Câmpul lui Marte, carea conducea la Tibru, trecea un bărbat cu cizme înalte și cu o pălărie de postav cu margini late, pe carea o trase afund peste fața cea acoperită cu o barbă stufoasă, sălbatică. El se opri aproape după fiecare paș, și spionă în jurul său; părea că nu se știa orientă, unde se află.

La un colț întunecat se izbi în piept cu un bărbat și scoase un țipet lin de spaimă.

„Pe Lucifer²⁾,” zise o voce dură, „cine-mi scoate în cale pe acest dobitoc cesaric!³⁾ Nu ți-s'a frânt ceva?”

„Nu,” zise cel dintâi, „dar eră aproape să pic în canal. Lasă-mă se trec înainte.”

„Cine te impedează? Pleacă! — Stai!” strigă el după dânsul, „tu alergi direct în Tibru. Voești doară se iei o baie rece?”

„Pe Hercules, nu! Eu caut un coperiș adăpostitor. Spune-mi, prietino, aci se află birtul „la cele două surori?”

„Două strade mai departe, la stânga, iubite! Tu nu pari a fi unul dela pod⁴⁾!”

„Am rătăcit prin întunec. Nu vrei să-mi areți drumul?”

„Chiar am voe se beau nițel vin de Falerno! Vină cu mine!” Ei merseră mai departe, până ce ajunseră la o casă, din carea ieșă o lumină slabă. De-asupra ușei atârna o firmă mică, pe carea eră scris cu litere roșii:

„Ad II sor...”

Cele patru litere din urmă erau spălate prin ploaie, dar aceasta nu părea a slăbi frecuența ospătării. Pentru că odaia cea joasă, din carea ieșă un aer înecăcios, eră îndesată cu oaspeți.

Călătorul nocturn, carele a cutezat se vină în acest suburbu cu nume rău, puse în mână însoțitorului său, un bărbat uriaș cu barbă neagră și ochi strălucitori, o monetă și zise scurt și imperios: „Mulțumesc! Bea o sticlă de vin de Falerno în sănătatea mea!”

„O și fac! Dar te rog a-mi spune, cine ești?”

„Numește-mă Claudius și taci!”

Uriașul murmură ceva neînțeleșibil și intră în odaia de oaspeți, pentru a se așeza între mulțimea lărmuitoare.

¹⁾ La cele două surori.

²⁾ Duceșăful de dimineață.

³⁾ Elefantul.

⁴⁾ Cersitor.

Celalalt se apropiă lângă vatră, unde o femeie bătrână manipula cu diferite tingiri. Când se întoarse, străinul zări o față scârnavă, cu ochi urduși și un nas diform. De sub cărpa cea murdară, carea-i învălea capul, ieșiau la iveală sculuri de păr alb, nepieptănat.

„Pe capul Meduzei,” strigă străinul involuntar, „scârnavă ca o Furie!” Apoi cu colțul mantauiei sale își astupă nasul, fiindcă îl nădușă mirosul cel infect al bucătăriei.

Bătrâna răsă și gura ei cea fără dinți se desfăcu, ca gura unei broaște uriașe. „Eu nu mai sum o femeie frumoasă, dar mâncările mele sunt escelente,” zise ea cu voce horcăitoare. „Inșă văd,” continuă ea privind la mâinile lui cele fine, „că tu n'ai venit aci ca să mănânci.”

Străinul zise repede: „Taci!” și-și ascunse sub mantauă mâinile sale delicate cari l'au tradat. „N'ai alta odaie mai bună?” adause el. „Aci te nădușești de putoare.”

„Domnule,” zise femeia încet. „Cizmele tale cele înalte¹⁾ m'au înșelat. Vină, vei odihni și vei bea, ca un conzul.”

Ea-l conduse într'un apartament, carele eră despărțit printr'un părete de scânduri de cătră odaia de oaspeți. Ajungând aci el zise: „Acum dă-mi se beau; inșă pentru vin acru și de Falerno îți mulțumesc!”

„N'avea grije,” zise bătrâna pleoșcăind cu limba, „ți voi aduce ceva cu mult mai bun!”

După câțva timp ea se întoarse: aducând un urciur și un păhar de bronz, pe cari le așază pe masă și zise, răsând cu astuție: „Bea din păharul acesta, nu te sfii: Deja de două ori au beut Cezari dintrânsul!”

Străinul să spăria și-și trase pălăria și mai adânc pe ochi. „Umple păharul,” zise el morăcănos, „nu mai flecări atâta. Dar adă și pentru tine a ceașcă și o golește.”

Bătrâna chicoti răgușit. „Ți-e frică de vinul meu? E nesticăcios. Altcum sunt inșă beuturile Locuste!”

„Trăznete și fulgere!” zise străinul cu violență. „cine-ți spune —?”

„Imi cunosc oaspeții,” zise femeia.

Printr'un gest imperios străinul îi făcu semn să tacă, și-i umplu ceașca.

„Bea,” zise el brusc. Numai după ce ea goli ceașca până la ultima picătură, beu și el din păharul său.

Intr'aceea în ospătărie se iscă ceartă mare între mânătorii de catări, între pescari și între meseriași. O voce dură — după cum credea străinul, ea aparțineă conducătorului său — strigă în zgomotul general:

„Ce zici, ticălosule? A însănătoșat-o! Da, asta o cred; inșă totodată a și înstrăinat-o de cătră zăi.”

„A fost într'adevăr bolnavă, mica ta Flora?” întrebă o voce liniștită.

„Întrebi, că a fost bolnavă, Rufus? Îți spun, că frigurile o scuturau, cum scutură viforul brădul cel tinăr. Imi eră milă de sârmana copilă; n'ăși fi dat niți doi solizi pentru viața ei, și în tot momentul așteptam se vină moartea, ca s'o ducă. Acuși curgea

¹⁾ Cizme înalte din piele roșie purtau numai economii, vânătorii și păstorii.

sudoarea părău pe obrazii cei slăbiți — acuși îi trâmurau dinții de frig. Și pe lângă aceea strigă încontinuu: „Aduceți-mi pe omul cel sfânt, el mă va vindecă! Aduceți-mi-l!” Omul cel sfânt eră un preot din secta cea nouă a Nazarinienilor. Voi știți, cum se reslătește învățătura cea nouă printre poporul cel de rând; dar pe Iupiter, împăratul ar trebui se stărpiască această prăsilă blăstămată. Ei au numai un altar și nu presară tămăe geniului împăratului. De fapt: el nici n'o merită, dar tot atâta — —. Ce eră se fac. Sârmana Flora aveă dureri cumplite, iar soția mea mă rugă în genunchi, să aduc ajutor. Astfel am piecat! Ce vreți: doară nu suntem de piatră, și Flora totdeauna mi-a fost dragă. N'am găsit pe bătrânul, inșă după ce se făcu noapte, el veni! El murmură rugăciuni infinite, ridică mâinile în sus, și nu știu, ce a mai făcut. După ce a plecat inșă, Flora se liniști cu totul și căzu într'un somn adânc. Dimineața, când se trezi, eră sănătoasă.”

„Intr'adevăr? Și preotul Nazarinienilor a vindecat-o? Clădat, în timpul din urmă se aude adeseori despre astfel de vindecări extraordinare. Cum se numește bătrânul?”

„Petru! El este un Galilean.”

„El trebuie că este un vrăjitor mare. Numele acesta l-am auzit deja mai de multe ori și se povestește, cum el a înviat în Joppe o femeie, carea eră mortă cum se cade.”

După aceste cuvinte se făcu tăcere generală, și primul vorbitor continuă cu voce tunătoare: „Nu știu, dacă este adevărat aceasta. Inșă Flora mea de atunci e sănătoasă: asta e sigur! Eu inșă ași vrea, ca ea să se afe în împărăția umbrelor, pentru că acum încontinuu aleargă după preotul jidovesc și este nebună după învățătura lui. Despre zăi nu mai vrea se știe nimic. Ea zice, că numai un Dumnezeu este. Pe burta lui Isis: O iau de păr și o târăesc la altarele cele roșii...”

Restul se pierdu în zgomotul cel mare ce se iscă acum. Incepură a se certă: unii erau pentru, alții contra preotului; străinul a ascultat cu atențiune și acum făcu semn birtășitei: „Condu-mă la ea!” demândă el.

Bătrâna cea scârnavă îl conduse, pe niște trepte țepișe și prin ganguri lungi, la o ușe joasă. El îi puse în mână o monetă, după care ea se depărtă rânjind.

Străinul părea a cunoaște locul acesta; el apăsă pe capul de bronz al unui leu, ce se află în părete, și bătă în ușe. Aceasta se deschise fără zgomot și el intră într'o odaie spațioasă, în carea, pe o vatră mare de piatră, ardea un foc uriaș. De-asupra focului atârna o căldare mare, în carea clootea o fluiditate întunecată, iar de o sfoară așezată în jurul vetrei atârnau piei de șerpe, dinți de răs și de jder, capete de paseri răpitoare și mânăchiuri mari de burueni uscate. Pe marginea vetrei se încolăcea un șerpă spurcat, iar în colțul opus luceau două puncte luminoase, ca ochii unei fiare răpitoare.

O femeie frumoasă și mândră păși în în cercul luminat; stătura ei înaltă eră învâlnită cu o mantauă roșie, ca sângele, prestă carea i-se răsogolea în jos părul cel negru, ca cărbuniele.

Luminată de flacăra focului, ea părea frumoasă și mândră, ca o regină, se întălege însă: ca regina nopții! Aceasta femeie, al cărei nume avea un răsunet infricoșat, era Locusta, cea mai defăimată invenitoare din Roma.

Necunoscutul se așază astfel, ca se fie întors cu spatele către foc și vorbi cu voce prefăcută: „Locusta, beuturile tale sunt vestite, sunt ele într'adevăr așa de bune, pe cum sunt de lăndate?”

„Aceasta vei ști-o tu mai bine,” zise femeia cu voce tare.

Străinul tresări și vorbi cu nesiguranță: „Eu? Cum așa! Eu încă niciodată nu m'am folosit de ajutorul tău.”

„Ei”, zise Locusta batjocuritoare, „și cu toate acestea îndată ai aflat capul de leu dela ușa mea. Nu te mai osteni spre a te prefăce. Locusta are ochi ageri.”

„Așadar tu mă cunoști? Știi, cine este ascuns sub această învăltoare murdară?”

„Știu, pentru că știam, că ai se vii! Claudius Nero, te salut!”

„Pe capul Gorgonei, femeie, tu-mi ești un mister! Credeam, că străvestirea mea este așa de bună, și cu toate acestea tu m'ai recunoscut.” El își smânci barba cea falsă de pe față și se sgâi la Locusta; fața sa era roșie de mânie și de patimă și avea o expresiune respingătoare. „Locusta,” zise el, așezându-se pe un scaun, „Locusta, am lipsă de ajutorul tău!”

„Cezare, tu vii adeseori în birtul Locustei, aproape prea adeseori!”

(Va urma).

Biserica rusească și primatul papal.

„Credința dreaptă (ortodoxia) o are biserica greco-rusească, dar nu este proprietatea ei exclusivă. Cu alte cuvinte: noi în ortodoxism nu aflăm nimic anticatolic; nu există nici un fel de simbol de credință oriental, care să fie în contrarietate inevitabilă cu credința apusului; ci din contră, noi aflăm în ea o ortodoxie cu adevărat universală, care poate primi toate acele adevăruri, cari se cuprind în principiile catolicizmului.” Așa s'a exprimat marile învățat rus Vladimir Solovieff în o dispută ce a avut-o cu Aksakoff, redactorul foii „Rus.” În cuvintele lui Solovieff se cuprinde un mare adevăr, pe care nici când nu-l vor putea răsturnă contrarii unirii bisericilor.

De astădată vom dovedi adevărul cuvintelor lui Solovieff din punctul de vedere al primatului papal. Vom dovedi adevărul, cumcă biserica greco-rusească (abstrăgând dela persoane) în general este ortodoxă în ceea ce privește credința în dogma primatului papal.

Cu acestea trecem la obiect²⁾.

Biserica rusească cântă irmosul: „Sfinte Petre, principe al apostolilor! Întâiul apostolilor! piatra neclintită a credinții! care ca răsplată pentru mărturisire ai devenit temelie vecinică a bisericii, păstoriul turmei cuvântătoare, purtătorul cheilor raiului, care

¹⁾ Cf. „Rassegna Italiana,” 1887, fasc. din Ianuarie și foaia „Religio” din Pesta, 1887, Nr. 24

²⁾ În cele următoare vom urma tractatul (privitor la această chestie) a contelui De Maistre, fost ministru plenipotențiat al regelui Sardiniei la curtea rusească (Opul său este intitulat: „Despre papa”).

singur ai fost ales dintre apostoli să fi după Isus Hristos prima temelie a bisericii; bucură-te, bucură-te! stâlpul neclintit a dreptei credințe, capul corului apostolic.”¹⁾

Mai departe: „Principe al apostolilor! tu toate ai lăsat, și ai urmat Învățătorului, zicând: Cu tine voi să mor, cu tine voi să trăiesc fericit: tu ai fost întâiul episcop al Romei: cetății celei mai mari podoabă și mărire: asupra ta s'a întărit biserica.”²⁾

Aceeași biserică rusească repetează cuvintele sfântului Ioan Gură-de-aur: „Zis-a Dumnezeu lui Petru: Tu ești Petru; iar acest nume de aceea i-l'a dat, fiindcă pe el, ca pe o piatră tare a întemeiat Isus Hristos biserica sa, și porțile iadului nu o vor birui pe ea. Dupăce însuș Creatorul a depus temelie întărindu-o cu credința, ce putere i-s'ar putea împotrivi?”³⁾ Ce s'ar mai putea oare adauge la laudele acestui apostol? Putem-ne oare închipui ceva mai sublim decât vorbirea aceea a Mântuitorului, în care îl numește fericit, piatră, și declară, că pe această piatră își va zidi biserica sa?⁴⁾ Petru este piatra și temelie credinții,⁵⁾ și acestui Petru, capului apostolilor, i-a dat însuș Domnul puterea zicând: Ție-ți dau cheile raiului etc. Ce să grăim dară lui Petru? Petre, obiectul de iubire a bisericii, lumina lumii, porumb neprihănit, principe al apostolilor,⁶⁾ izvorul dreptei credințe.⁷⁾

Astfel se exprimă dară biserica greco-rusească neunită cu privire la Petru, capul apostolilor. Tot așa de eloquent se exprimă și despre următorii lui. Așa cu privire la:

Veacul prim și al doilea: „După moartea sfântului Petru și alor doi urmași ai săi Clemente cu înțelepciune a purtat cărma acelei năi, care este biserica lui Isus Hristos.”⁸⁾ Iar într'un imn astfel se adresează biserica rusească către Clemente: „Martire a lui Isus Hristos, învățacelule a lui Petru! tu ai urmat virtuțile lui, și astfel te-ai arătat adevărat moștenitor al tronului lui.”⁹⁾

Veacul al patrulea: Pe sfântul Silvestru papa astfel îl agrăiește biserica rusească: „Tu ești capul sfântului sinod; tu ai făcut preamărit tronul capului apostolilor¹⁰⁾; cap dumnezeesc al sfinților episcopi; tu ai întărit învățătura divină, tu ai făcut să amuțească ereticii cei fără Dumnezeu.”¹¹⁾

Veacul al cincilea: Cătră s. Leo papa zice biserica rusească: „Ce să te numesc astăzi pe tine? Să te numesc vestitor minunat și stâlp al adevărului; cap cinstit al

¹⁾ Akaphisti Sedmitchnii, Mohiloff, 1698. Vezi la oficiul din Joia ce cade în octava sărbătorii apostolilor.

²⁾ Mineia Mesatchnaia, Moscva, 1813 în fol. Iunie 30.

³⁾ Sf. Ioan Gură-de-aur (tradus în limba rusească) în cartea rituală „Prolog,” Moscva, 1677, în folio. Citatul e luat din vorbirea a III-a deacolo. Vezi la oficiul din 29 Iunie.

⁴⁾ Ibidem vorbirea II-a.

⁵⁾ Trio de postnaja. Moscva 1811 în fol. Vezi rugăciunile din joia săptămânei a doaua din postal mare.

⁶⁾ Prolog (op. sus citat), 29 Iunie vorbirea I, II, III a sfântului Ioan Gură-de-aur.

⁷⁾ Natchalo pravoslavija. Prolog, după Sf. Ioan Gură-de-aur. Tot acolo, la 29 Iunie.

⁸⁾ Mineia Mesatchnaia. Oficiul din 15 Ianuarie Condac. vers. II.

⁹⁾ Minei Tchettika, Moscva, 1615. Vezi 25 Nov. la viața Sf. Clemente papă și martir.

¹⁰⁾ Mineia Mesatchnaia, La 29 Nov. irmos VIII.

¹¹⁾ Tot acolo, la 2 Ianuarie. S. Silvestru II.

celui mai înalt sinod;¹⁾ următoriu lui Petru pe înaltul tron, moștenitor al pietrei neclintite, și urmaș în imperiul lui.”²⁾

Veacul al șaselea: Cătră sfântul Martin, papa, zice biserica rusească: „Tu ai devenit podoaba tronului dumnezeesc al sfântului Petru, și susținând biserica pe această piatră neclintită, și-ai făcut preamărit numele;³⁾ învățătoriu, cel mai mărit a învățătorilor drepte; instrument dreptgrăitor a sfințelor porunci,⁴⁾ în jurul căruia s'a adunat întreagă preoțimea și întreagă ortodoximea spre afurisirea ereticilor.”⁵⁾

Veacul al optălea. În viața sfântului Grigorie II, papa, un inger îi zice papei: „Dumnezeu te-a chemat, să fii cel mai înalt episcop al bisericii sale, și urmaș a lui Petru, principelui apostolilor.”⁶⁾

Aceeași biserică rusească laudă epistola acestui papă adresată împăratului Leo Izaurul, în care-i scrie papa împăratului: „Deaceea, fiind noi investiți cu puterea și supremația (godspodstio) lui Petru, îți interzicem etc.”⁷⁾

Tot în aceeași colecțiune de a scrierilor sfinților Părinți, în Sobornik cetim, că Sf. Teodor Studitul astfel se adresează către papa Leo III: „O, tu, păstorul cel mai înalt al bisericii de sub cer! ajută-ne în primejdia extremă; înlocuește pre Isus Hristos. Intinde-ne braț apărător, și scutește biserica noastră constantinopolitană; dovedește, că ești urmașul aceluia papă, care mai întâi și-a purtat numele. El a purces cu asprime în contra ereziei lui Eutiches; purcede și tu cu asprime în contra iconoclașilor.”⁸⁾ Ascultă-ne rugarea, cap și principe al magisteriului apostolic! pe care însuș Dumnezeu te-a ales de păstor al turmei cuvântătoare; căci tu într'adevăr ești Petru, fiindcă tu ocupi și faci glorioș scaunul lui Petru. Ție și-a zis Isus Hristos: Intărește pe frații tăi. Iată aici e timpul și locul, să-ți deprinzi drepturile, ajută-ne fiindcă și-a dat Dumnezeu putere spre aceasta; căci de aceea ești tu principele nostru al tutora.”⁹⁾

Dar biserica rusească nu să îndestulește cu atâta, că în lumina cea mai clară expune doctrina catolică, ci înșiră și fapte, cari arată supremația papală și în praxă.

Așa spre exemplu preamărește pe papa Celestin, „care atât cu cuvântul cât și cu faptele sale urmând strâns urmele apostolilor, a depus pe patriarhul constantinopolitan, Nestoriu, dupăce prin epistolele sale a desvălit blasfemiile ereticului.”¹⁰⁾

Iar despre papa Agapet zice, că „a depus pe ereticul patriarh constantinopolitan Antium, a pronunțat asupra lui anatema; apoi a consacrat pe Menna, un om nepătat, așezându-l pe acesta în acelaș scaun constantinopolitan.”¹¹⁾

¹⁾ Ibidem, la 18 Febr. Sf. Leo Papa VIII. Tot acolo estrasul vorbirii IV-a adresate către sinodul de Calcedon.

²⁾ Ibidem, 18 Febr. VIII versul I și VIII.

³⁾ Ibidem, la 14 April, Sf. Martin Papa, irmos VIII.

⁴⁾ Prolog, 10 April. Sf. Martin papa, stichiri. VIII.

⁵⁾ Ibidem, 14 April, Sf. Martin papa.

⁶⁾ Minei Tchettika, 12 Martie, Sf. Gregoriu papa.

⁷⁾ Sobornik, în fol. Moscva 1804. Aceasta este colecțiunea de vorbiri și epistole de-ale sfinților Părinți.

⁸⁾ Sobornik. Viața Sf. Teodor Studitul. 11 Noiembrie.

⁹⁾ Ibidem. La epistolele Sf. Teodor. cartea II. epist. II.

¹⁰⁾ Prolog. 8 April. Sf. Celestin papa.

¹¹⁾ Prolog. Sf. Agapet papa.

Laudă biserica rusă și pe Martin papa, ca pe unul, „carele ca un leu a atacat pe cei fără de Dumnezeu, a eschis din biserica lui Isus Hristos pe Cyr patriarhul Alexandriei, pe Sergiu patriarhul constantinopolitan, pe Pyrrh și pe toți cei-ce erau aderenți lor.“²⁾

Așa cred, că aceste dovezi sunt de ajuns, ca să ne convingă, că biserica greco-rusă este ortodoxă în ceea ce privește doctrina despre primatul papal.

Așa crede și mărturisește biserica rusească. Dar oare biserica soră română cum crede?

Așa cred, că nu voi fi acuzat cu prozelitism, când îmi exprim dorința ferbinte după ziua aceea fericită, când dispărând dintre frații de acelaș sânge zidul despărțitor toți românii vom mărturisi nu numai în cărțile liturgice și în sfântii Părinți ci și în inimi „aceeaș credință veche, a Bisericii universale a Răsăritului, rămasă parinților noștri din veacuri și transmisă nouă, ca o sfântă și scumpă moștenire.“¹⁾

Și până atunci „pentru unirea tuturor Domnului să ne rugăm!“

Virgil Pop.

Bibliografie.

A apărut:

DIN ZILELE LUI NERO, roman¹⁾ după Alexandru Dumas—Tatăl.
Prețul 1 cor. + 10 fil. porto postal. Se află de vânzare în Librăria Seminarială din Blaj.

¹⁾ Minceia Mésatchnaia, 14 April, Sf. Martin papa.

²⁾ Vezi „Revista teologică“ 1907, Nr. 1, pag. 41.

Hipnotism și Spiritism de Dr. V. Sciu. Pe 200 pag. f. 8°.

Costă 1 cor. 50. fil. + 10 fil. porto a se adresa la Librăria semin. din Blaj.

„Sădirea și cultivarea viei“

de

Nicolae Pop.

Prețul: 2 coroane + 20 fileri porto.

Se poate procura dela Librăria seminarială din Blaj—Balázsfalva.

Teologia dogmatică fundamentală vol. I. *Apologetica creștină* vol. II. *Tradițiunea și Biserica*, de Dr. Vasile Suciu, profesor de teologie.

Costă fiecare volum 5 cor. + 30 fil. porto, a se adresa la Librăria semin. din Blaj.

Dracul în școală.

Povestire populară.

Tradusă după Bolondoa de

de **Augustin Paul.**

Prețul 1 cor. 50 fil.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.

p. redacție respoz.: Augustin Gruția.

Cel ce dorește să aibă
RACHIE

— ieftină, —

FĂRĂ CĂZAN

acela să-și procure dela comerciantul

Radovan Popovits, în Ujvidék,

— CARTEA —

din care poate învăța cum să facă toate rachurile și cum să manipuleze vinurile.

Prețul acestei cărți e 6 cor.

Tot așa vând materialul necesar cu praf cu tot.

Prețul pentru 100 litre 8 cor.

(12) 7—10

Cap treaz!

somn bun, nervi și musculatură sănătoasă are cine folosește Elsa-Fluidul lui Feller, care are putere recreatoare și vindecătoare. Duzină de probă 5 cor. franco să-le comandăm dela Eugen V. Feller, Stubița Centrale 82 (cott. Zagrab), Marian

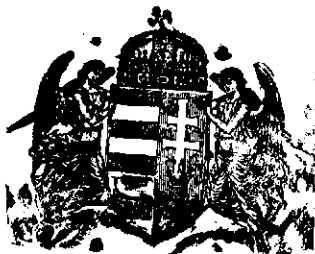
La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătorii de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

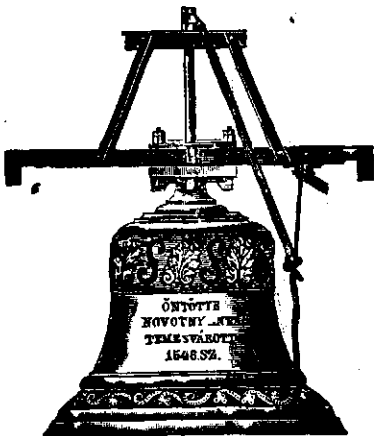
(27) 39—52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fer bătut, construite spre ale întoarceri cu nșurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

→ clopotele găurite ←

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toace de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania“

din Sibiu

(28) 39—52

» întemeiată la anul 1868 «

Sibiu, strada Cisnădiei nrul 5 (edificiile proprii), asigură în cele mai avantajoase condiții:

❖ contra pericolului de incendiu și exploziune. ❖
edifici de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrețuri și alte produse economice etc.

❖ ❖ asupra vieții omului ❖ ❖

în toate combinațiile, capitale pentru cazul morții și cu termin fix, asigurări de copii, de zestre, rente pe viața întreagă etc. etc.

Asigurări populare fără cercetare medicală
Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului: 95,816.412 coroane. capitale asigurate asupra vieții: 9,882.454 coroane.

Dela întemeiere institutului a solvit: pentru despăgubiri de incendii 4,484,278.83 cor. pentru capitale asigurate pe viață 4,028,113.12 cor.

Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela: Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu I, curtea I.

și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița, Cluj și Oradea mare pe cum și dela subagenții din toate comunele mai mari.